

Верхогляд-Герасименко О.В.,
кандидат юридичних наук,
асистент кафедри кримінального процесу
та оперативно-розшукової діяльності
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

Марочкін О.І.,
кандидат юридичних наук,
асистент кафедри кримінального процесу
та оперативно-розшукової діяльності
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАХИСТ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ТРЕТІХ ОСІБ, ЩОДО МАЙНА ЯКИХ ВИРІШУЄТЬСЯ ПИТАННЯ ПРО АРЕШТ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо виконання рекомендацій, які містяться у шостій доповіді Європейської комісії про стан виконання Україною Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України, стосовно удосконалення процедури арешту майна та інституту спеціальної конфіскації» від 18.02.2016

(далі – Закон) Кримінальний процесуальний кодекс (далі – КПК) доповнено ст. 64–2 «Третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт», внаслідок чого з'явився новий учасник кримінального провадження.

Така особа має права та обов'язки, передбачені КПК для підозрюваного, обвинуваченого в частині, що стосується арешту майна. Крім того, вона повідомляється про прийняті процесуальні

рішення в кримінальному провадженні, що стосуються арешту майна, та отримує їх копії у випадках та в порядку, встановлених КПК.

Аналіз процесуальних прав цієї особи дає можливість зробити висновок, що КПК передбачає два способи захисту права власності третіх осіб, щодо майна яких вирішується питання про арешт: 1) скасування арешту майна шляхом подання клопотання до слідчого судді (під час досудового розслідування), суду (під час судового провадження) (ст. 174 КПК); 2) оскарження в апеляційному порядку ухвали слідчого судді про арешт майна (п. 9 ч. 1 ст. 309, ст. 310 КПК). У зв'язку з цим виникає питання стосовно обрання особою, щодо майна якої вирішується питання про арешт, способу захисту її права. З метою його розв'язання звернемося до розгляду положень чинного законодавства, практика застосування якого, як свідчить її узагальнення, не є єдиною в цьому аспекті.

Під час досудового розслідування клопотання про скасування арешту майна розглядається слідчим суддею. Частиною першою ст. 174 КПК України право заявити клопотання про скасування арешту майна повністю або частково надано підозрюваному, обвинуваченому, їх захиснику, законному представнику, іншому власнику або володільцю майна та представнику юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, які не були присутні при розгляді питання про арешт майна (абз. 1 ч. 1 ст. 174 КПК) або якщо вони доведуть, що в подальшому застосуванні цього заходу відпала потреба або арешт накладено необґрунтовано (абз. 2 ч. 1 ст. 174 КПК).

У зв'язку з тим, що абз. 1 ч. 1 ст. 174 КПК стосується тільки осіб, які не були присутні при розгляді питання про арешт майна, перш за все, подання клопотання до слідчого судді про скасування арешту майна є способом захисту права особи, яка не була присутня при розгляді клопотання про арешт майна і тому не скористалася можливістю надати слідчому

судді докази на користь прийняття рішення про відмову у накладенні арешту на майно. Саме тому законодавець і передбачив для таких осіб засіб судового захисту їх інтересів, що відзначається оперативністю і надає їм можливість особисто взяти участь в судовому засіданні та надати слідчому судді докази, що обґрунтовують необхідність скасування арешту майна. Окремо, як було зазначено вище, необхідно розглядати абз. 2 ч. 1 ст. 174 КПК, який передбачає дві підстави для подання клопотання про скасування арешту майна, а саме «необґрунтованість» і «відпала потреба».

Правильною уявляється позиція М.В. Лепея про необхідність роз'яснення підозрюваному, його захиснику, законному представнику, іншому власнику або володільцю майна, представнику юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, права заявляти клопотання про скасування арешту майна в порядку ст. 174 КПК та доповнення ч. 5 ст. 173 КПК положенням, що в ухвалі слідчого судді про арешт майна має міститися роз'яснення положення, закріпленого в ч. 1 ст. 174 КПК [7; с. 84–85].

За результатами розгляду клопотання про скасування арешту майна може бути винесено ухвалу: 1) про скасування арешту майна повністю або частково, якщо суб'єкти, зазначені в ч. 1 ст. 174 КПК доведуть, що в подальшому застосуванні цього заходу відпала потреба або арешт накладено необґрунтовано; 2) відмову в скасуванні арешту майна. Проте, як свідчить судова практика, непоодинокими є випадки, коли слідчі судді за результатами розгляду клопотань про скасування арешту майна постановляють також інші ухвали, що не передбачені ст. 174 КПК, а саме ухвали про повернення клопотання (у разі заявлення клопотання неналежним суб'єктом) [12]; про залишення клопотання без розгляду (у разі подання клопотання про повернення клопотання про скасування арешту майна; заяви про залишення клопотання про скасування арешту майна без

розгляду) [13]; про відмову у відкритті провадження (у разі подання клопотання про скасування арешту майна після затвердження прокурором обвинувального акту та направлення кримінального провадження до суду) [14]; про закриття судового провадження з розгляду клопотання про скасування арешту майна (у разі подання заяви про залишення клопотання без розгляду) [15].

Виходячи зі змісту ст. 309 КПК, ухвали слідчого судді за результатами розгляду клопотання про скасування арешту майна не підлягають оскарженню в апеляційному порядку, а заперечення проти них можуть бути подані під час підготовчого провадження в суді. Втім, судова практика свідчить про неоднозначне тлумачення суддями зазначеного положення, що призводить до діаметрально протилежних висновків. Так, одні судді в резолютивній частині ухвали про скасування арешту майна зазначають право на апеляційне оскарження [23], інші – вказують про те, що ухвала оскарженню не підлягає [22].

З цього приводу слід зазначити, що право на перегляд судового рішення у сучасних наукових працях розглядають як невід’ємну складову права на судовий захист [24; с. 14]. Згідно із правовою позицією Конституційного Суду України (далі – КСУ) «правосуддя за своєю суттю визнається таким лише за умови, що воно відповідає вимогам справедливості та забезпечує ефективне поновлення в правах» (абз. 10 п. 9 мотивувальної частини Рішення від 30 січня 2003 р. № 3-рп/2003). Отже, право на апеляційне оскарження судових рішень у контексті положень ч. 1, 2 ст. 55, п. 8 ст. 129 Конституції України (далі – КУ) є складовою права кожного на звернення до суду. Розглядаючи положення п. 8 ч. 3 ст. 129 КУ, КСУ дійшов висновку, що апеляційне оскарження судового рішення можливе у всіх випадках, крім тих, коли закон містить заборону на таке оскарження [9].

Право на судовий захист є суб’єктивною конституційною гарантією, яка яв-

ляє собою сукупність юридичних можливостей особи щодо захисту її прав, свобод і законних інтересів, що здійснюється незалежним і неупередженим судом, утвореним відповідно до закону, у законодавчо закріпленій процедурі шляхом судового розгляду [24, с. 30].

Крім того, зазначене положення є міжнародним стандартом. Стаття 8 Загальної декларації прав людини закріплює право кожної людини на ефективне відновлення компетентними національними судами її порушених прав, наданих законом. Відповідно до ч. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод кожна людина під час визначення її громадянських прав та обов’язків або за висунення проти неї будь-якого кримінального обвинувачення має право на справедливий і відкритий розгляд упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, створеним відповідно до закону. Стаття 14 Міжнародного пакту про громадянські й політичні права гарантує кожному право під час розгляду будь-якого кримінального обвинувачення, пред’явленого йому, або під час визначення його прав та обов’язків у будь-якому цивільному процесі на справедливий і публічний розгляд справи компетентним, незалежним і безстороннім судом, створеним на підставі закону.

Рекомендації Комітету Ради Європи дають підстави стверджувати, що судовий контроль, як правило, повинен завершуватися апеляційною інстанцією. Хоча міжнародні стандарти правосуддя (наприклад ст. 2 Протоколу № 7 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод,) не зобов’язують створювати апеляційні та касаційні суди, вищевикладене дозволяє зробити висновок, що має існувати можливість контролю за будь-яким рішенням нижчого суду («суд першої інстанції») з боку вищого суду [2, с. 4].

Таку позицію розділяє також Європейський суд з прав людини. Зокрема, у справах «Гарсія Манібардо проти Іс-

панії», «Леваж Престасьон Сервіс проти Франції» стверджується: «Суд повторює, що ст. 6 Конвенції не примушує держав-учасниць створювати апеляційні та касаційні суди. Проте, якщо такі суди існують, гарантії передбачені ст. 6, повинні бути дотримані, зокрема особам, які вважають своє право порушеним, має бути забезпечено ефективне право доступу до правосуддя в рішеннях, що стосуються «їх цивільних прав та обов'язків» [1].

У справах ЄСПЛ «Уейт проти Канади», «Принц Ліхтенштейну Ганс-Адам проти Німеччини», «Леваж Престасьон Сервіс проти Франції» також зазначено, що право доступу до правосуддя, закріплене в п. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод, не є абсолютним. Воно може певною мірою обмежуватися державою. Проте такі обмеження не можуть обмежувати право доступу до правосуддя таким чином і такою мірою, що сама його суть виявиться порушеною. Зрештою ці обмеження будуть відповідати п. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод лише за умови, що вони мають законну мету та що існує розумна співрозмірність між використаним способом і поставленою метою [8].

Відповідно до правової позиції Конституційного Суду України кожному гарантується захист прав і свобод у судовому порядку. Суд не може відмовити у правосудді, якщо особа вважає, що права та свободи порушено або вони порушуються, створено чи створюються перешкоди для їх реалізації або мають місце інші ущемлення прав і свобод. Відмова суду в прийнятті позовних та інших заяв, скарг, оформлених відповідно до чинного законодавства, є порушенням права на судовий захист, яке згідно зі ст. 64 Конституції України не може обмежуватися [10].

Згідно з п. 15 Інформаційного листа Вищого Спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ (далі – ВССУ) «Про деякі питан-

ня порядку оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування» від 9 листопада 2012 р. № 1640/0/4–12 у главі 26 КПК спеціально не встановлено перелік осіб, які мають право на апеляційне оскарження ухвал слідчого судді. Тому в цьому випадку слід керуватися ст. 393 КПК. Для вирішення питання чи має право особа звернутися із апеляційною скаргою на ухвалу слідчого судді, необхідно враховувати, чи стосується оскаржувана ухвала прав, свобод, інших інтересів особи, яка звернулася із апеляційною скаргою [6].

Повертаючись до нашого питання, вважаємо, що звернутися з апеляційною скаргою можна не на ухвалу слідчого судді про відмову у задоволенні або про задоволення клопотання про скасування арешту майна, а на ухвалу про арешт майна або відмову в ньому, що передбачено п. 9 ч. 1 ст. 309 КПК. До того ж це не суперечить правовій позиції судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ від 03.09.2015 (справа № 5–1832км15, номер в Єдиному державному реєстрі судових рішень (далі – ЄРДР) – 49795229) та від 01.09.2015 (справа № 5–1832км15, номер в ЄРДР – 49609530), відповідно до якої позиція апеляційного суду стосовно того, що ст. 174 КПК встановлено право осіб, які не були присутні під час розгляду питання про арешт майна, заявити клопотання про скасування арешту майна повністю або частково, та не передбачає можливості оскарження ухвали слідчого судді про арешт майна в апеляційному порядку, є помилковою, оскільки право на апеляційне оскарження зазначеного судового рішення прямо визначено п. 9 ч. 1 ст. 309 КПК та незаборонене ст. 174 КПК [4].

Вищезазначеним Законом ч. 1 ст. 393 КПК доповнена пунктом 9–2, відповідно до якого апеляційну скаргу має право подати фізична або юридична особа – у частині, що стосується її інтересів під час

вирішення питання про долю речових доказів, документів, які були надані суду; третя особа – у частині, що стосується її інтересів під час вирішення питання про спеціальну конфіскацію.

Однак, відповідно до п. 13 Інформаційного листа ВССУ від 05.04.2013 № 223–558/0/4–13 «Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження» слідчий суддя скасовує арешт майна лише у випадку надходження від підозрюваного (обвинуваченого), його захисника, законного представника, іншого власника чи володільца майна клопотання про скасування повністю або частково арешту майна, якщо зазначені особи: 1) не були присутні при розгляді питання про арешт майна; 2) доведуть, що в подальшому застосуванні цього заходу минула потреба; 3) доведуть, що арешт накладено необґрунтовано. Рішення за результатами розгляду клопотання про скасування ухвали про арешт майна, на відміну від ухвали слідчого судді про арешт майна або відмову у ньому (п. 9 ч. 1 ст. 309 КПК), оскарженню не підлягає. Слід звернути увагу суддів судів апеляційної інстанції, що у разі подання особами, визначеними у ст. 174 КПК, скарги на ухвалу слідчого судді суду першої інстанції про арешт майна у зв'язку з необґрунтованістю його накладення вони мають перевірити, чи подавалось цими особами клопотання про скасування цього заходу забезпечення слідчому судді місцевого суду та в разі негативної відповіді на зазначене питання може залишити ухвалу без змін. Іншими словами, з підстави необґрунтованості накладення арешту на майно особи, перелік яких визначено у ч. 1 ст. 174 КПК, вправі звернутися до слідчого судді суду першої інстанції із клопотанням про скасування ним своєї ухвали (абз. 2 ч. 2 ст. 174 КПК), а потім, у разі незгоди з прийнятим рішенням, вправі оскаржити ухвалу про арешт

майна в апеляційному порядку згідно зі ст. 309 КПК [5]. Необхідно звернути увагу, що роз'яснення ВССУ стосується тільки однієї підстави для скасування ухвали про арешт майна, а саме «необґрунтованості». Що ж до підстави «відпала потреба», то вимоги додержання вищезазначеного порядку ВССУ не висуває і підозрюваний, обвинувачений, їх захисник, законний представник, інший власник або володілець майна, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження мають право оскаржувати ухвалу про арешт майна на цій підставі одразу до апеляційного суду, nepодаючи попередньо клопотання про скасування арешту майна до слідчого судді.

Апеляційні суди, виконуючи зазначену рекомендацію ВССУ, в ухвалях зазначають, що у разі, якщо підозрюваний, обвинувачений, їх захисник, законний представник, інший власник або володілець майна, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, які не були присутні при розгляді питання про арешт майна, не подали клопотання про скасування арешту майна в порядку ст. 174 КПК, то вони не є суб'єктом права на апеляційне оскарження ухвали слідчого судді про арешт майна або відмову в ньому. У такому разі апеляційна скарга підлягає поверненню відповідно до п. 2 ч. 3 ст. 399 КПК [16]. Втім непоодинокими є випадки постановлення апеляційними судами ухвал про відмову у задоволенні скарг; відмову у відкритті провадження у разі недотримання особами, які не брали участі у розгляді клопотання про арешт майна, процедури його скасування у порядку ст. 174 КПК [17]. Водночас існує й інша практика, коли апеляційні суди розглядають по суті скарги, подані без використання процедури, визначеної у ст. 174 КПК, і постановляють рішення [18].

При цьому слід зауважити, що за змістом ст. 172 КПК повідомлення третіх осіб, щодо майна яких вирішується

питання про арешт залежить від того, яке клопотання розглядається – про арешт майна, яке було тимчасово вилучене або клопотання про арешт майна, яке не було тимчасово вилучене. Якщо йдеться про розгляд клопотання про арешт майна, яке було тимчасово вилучене, їх повідомлення є обов'язковим. Втім, їх неприбуття у судові засідання не перешкоджає розгляду клопотання. Якщо розгляду підлягає клопотання про арешт майна, яке не було тимчасово вилучене, повідомлення суб'єктів, вказаних у ч. 2 ст. 172 КПК, не є обов'язковим, якщо це необхідно з метою забезпечення арешту майна. Тому вони змушені спочатку звертатися із клопотанням про скасування арешту майна до слідчого судді. У такому разі проблемним є дотримання строків апеляційного оскарження. За ч. 3 ст. 395 КПК, якщо ухвалу слідчого судді постановлено без виклику особи, яка її оскаржує, то строк апеляційного оскарження для такої особи обчислюється з дня отримання нею копії судового рішення. Тобто загальний 5-денний строк на оскарження ухвали слідчого судді буде обчислюватися з дня отримання особою копії судового рішення. Тому, у разі звернення особою з клопотанням про скасування арешту майна, строк на подачу апеляційної скарги (у разі незгоди з рішенням, прийнятим за результатами розгляду слідчим суддею клопотання у порядку ст. 174 КПК) буде порушено. Для уникнення таких процесуальних ситуацій деякі практичні працівники рекомендують одночасно подавати клопотання про скасування арешту та апеляційну скаргу про скасування ухвали слідчого судді про арешт майна. Проте такий спосіб породжує суперечливу судову практику, результатами якої є постановлення судами різних за змістом ухвал [3]. Вбачається за необхідне підтримати позицію О.І. Тищенко, яка пропонує оптимальним строком апеляційного оскарження 5-денний строк з дня оголошення рішення слідчого судді про скасування арешту майна або відмову в цьому [11, с. 184].

Іншим аспектом проблеми, що розглядається, є використання механізму оскарження процесуальних рішень при закритті кримінального провадження. Так, відповідно до ч. 3 ст. 174 КПК прокурор одночасно з винесенням постанови про закриття кримінального провадження скасовує арешт майна, якщо воно не підлягає спеціальній конфіскації. Тож, у постанові про закриття кримінального провадження прокурор, серед інших, вирішує й питання про скасування арешту такого майна. Проте, існує декілька прогалин правового регулювання цього питання.

По-перше, як вбачається з ч. 3 ст. 64–2 КПК третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт, повідомляється про прийняті процесуальні рішення в кримінальному провадженні, що стосуються арешту майна, та отримує їх копії у випадках та в порядку, встановленому КПК. Однак, ч. 6 ст. 284 КПК серед учасників кримінального провадження, яким надсилається копія постанови про закриття кримінального провадження, не передбачає третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт. Видається, що відсутність обов'язку прокурора надати копію постанови про закриття кримінального провадження третій особі у кримінальному провадженні, учасником якого є така особа, вкрай ускладнює можливість цієї особи дізнатися навіть про долю кримінального провадження, не кажучи вже про майно, щодо якого вирішувалося питання про арешт.

По-друге, п. 4 ч. 1 ст. 303 КПК визначає коло осіб, які є суб'єктами оскарження постанови прокурора про закриття кримінального провадження. Серед них третя особа, щодо майна якої вирішувалося питання про арешт, відсутня. Тут може постати питання, чи є невірним рішенням прокурором у постанові про закриття кримінального провадження питання про арешт майна, достатньою підставою для скасування такої поста-

нови? Вважаємо, у деяких випадках так, оскільки у такому разі у кримінальному провадженні, яке закривається прокурором, не виконано завдання кримінального провадження, зокрема, щодо охорони прав, свобод та законних інтересів його учасників та недопустимості піддання особи необґрунтованому процесуальному примусу (ст. 2 КПК). Крім того, особа позбавляється конституційного права на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, місцевого самоврядування, посадових і службових осіб, яке передбачено ст. 55 Конституції України.

Як свідчить дослідження судової практики, якщо у постанові слідчого, прокурора про закриття кримінального провадження не вирішено питання щодо скасування арешту майна, зацікавлені особи подають клопотання про скасування арешту майна до слідчого судді. Останні ж, зазвичай, ухвалюють рішення двох типів: а) задовольняють клопотання, скасовуючи накладений арешт. При цьому слідчі судді у таких випадках мотивують своє рішення тим, що кримінальне провадження закрито, постанова про його закриття не оскаржена, а потреба у застосуванні арешту майна відпала [19]; б) відмовляють у задоволенні клопотання. На обґрунтування свого рішення слідчі судді зазначають, що дане питання не вирішується слідчим суддею, оскільки досудове розслідування закінчено, у зв'язку із чим питання про скасування арешту майна підлягає вирішенню прокурором після набрання чинності рішення про закриття кримінального провадження [20].

Тож, проблема скасування арешту майна, яке не підлягає спеціальній конфіскації та не є речовим доказом, який застосовано у кримінальному провадженні, що закрито, є надзвичайно складною, оскільки звернення до слідчого судді в умовах чинного законодавства у таких випадках не завжди є ефективним засобом захисту інтересів особи, на майно якої накладено арешт.

В іншому ж разі, якщо під час закриття слідчим, прокурором кримінального провадження вирішується питання про зняття арешту з майна, яке підлягає спеціальній конфіскації або є речовим доказом у конкретному кримінальному провадженні, вважаємо за доцільне запропонувати процедуру судового контролю за захистом прав та законних інтересів учасників кримінального провадження – слідчий, прокурор має звернутися з клопотанням про скасування арешту майна до слідчого судді у порядку, визначеному ч. 9 ст. 100 КПК.

Враховуючи те, що слідчий суддя здійснює свої повноваження під час досудового розслідування, що прямо випливає зі змісту ч. 1 ст. 303 КПК, а часові межі цієї стадії кримінального провадження встановлено п. 5 ч. 1 ст. 3 КПК, постанова про закриття кримінального провадження означає закінчення досудового розслідування. У зв'язку з цим логічним є висновок про те, що, слідуючи буквальному змісту норм діючого законодавства, слідчий суддя не здійснює своїх повноважень за межами досудового розслідування у конкретному кримінальному провадженні (винятком є повноваження, передбачені ст. 206 КПК). Разом з цим вищевказана проблема безпосередньо стосується конституційного права особи і тому безумовно має бути вирішена. На нашу думку, ефективним засобом судового захисту прав і законних інтересів особи, на майно яких накладено арешт, є звернення до слідчого судді із клопотанням про скасування арешту майна у вищевказаних випадках. Це потребує передбачення законодавством відповідного механізму захисту прав і законних інтересів особи.

Підбиваючи підсумок, зазначимо, що вищевказане вказує на нагальну необхідність удосконалення нормативної регламентації способів захисту права власності третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт по наведених вище позиціях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гарсія Манібардо проти Іспанії: Рішення Європейського суду з прав людини в справі від 15 лютого 2000 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SO2418.html. Заголовок з екрана; «Леваж Престасьон Сервіс проти Франції»: Рішення Європейського суду з прав людини в справі від 23 жовтня 1996 р. URL: <http://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc; base=ARB; n=165969; dst=100088#0>.
2. *Гусаров К.В.* Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядках: монографія. Х.: Право, 2010. 352 с.
3. *Денисов А.М.* Арешт майна. Скасування та (або) оскарження. URL: <http://legalitas.com.ua/ukr-asht-majna-skasuvannya-taabo-oskarzhennya-denisov-a-m- starshij-parther-yuk-legalitas>.
4. Інформаційний лист ВССУ «Про правові позиції судової палати у кримінальних справах ВССУ за 2015 р.» від 03.06.2016. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: http://sc.gov.ua/uzagalnennja_sudovoji_praktiki.html.
5. Інформаційний лист ВССУ від 05.04.2013 № 223–558/04–13 «Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження». Офіційний сайт Верховної Ради Україн. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0558740–13>. Заголовок з екрана.
6. Інформаційний лист ВССУ від 09.11.2012 № 1640/04–12 «Про деякі питання порядку оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування». Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v1640740–12>.
7. *Леней М.В.* Скасування арешту майна під час досудового розслідування. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014. Вип. 5–2. Т. 1. С. 83–86.
8. «Принц Ліхтенштейну Ганс-Адам проти Німеччини»: Рішення Європейського суду з прав людини в справі від 12.07.2001. URL: <http://eurocourt.in.ua/Article.asp? AIdx=520>.
9. Рішення КСУ у справі за конституційним зверненням Заїченка Володимира Георгійовича щодо офіційного тлумачення положення п. 18 ч. 1 ст. 293 Цивільного процесуального кодексу України у взаємозв'язку зі ст. 129 Конституції України (про апеляційне оскарження ухвал суду) від 27.01.2010 № 3-рп/2010 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710–10>.
10. Рішення КСУ у справі за конституційним зверненням громадян Проценко Раїси Миколаївни, Ярошенко Поліни Петрівни та інших громадян щодо офіційного тлумачення ст. ст. 55, 64, 124 КУ (справа за зверненням жителів міста Жовті Води) від 25 грудня 1997 р. № 9-зп Е URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v009p710–97>.
11. *Тищенко О.І.* Способи захисту майнових прав особи, на майно якої накладено арешт: спірні питання. Форум права. 2017. № 1. С. 182–187.
12. Ухвала слідчого судді Обухівського районного суду Київської області: від 29.03.2017 № 372/1612/15-к. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/65593786>.
13. Ухвала слідчого судді міського суду Рівненської області від 05.10.2016 № 569/12579/16-к. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/62129092>. Заголовок з екрана; Ухвала слідчого судді Личаківського районного суду м. Львова від 19.10.2016 № 463/4452/16-к. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/62350455>.
14. Ухвала слідчого судді Ленінського районного суду м. Харкова: від 01.10.2013 № 642/8739/13к. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/48933050>.
15. Ухвала слідчого судді місцевого Приморського районного суду м. Одеси: від 24.01.2017 № 522/21873/16. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/64539583>.
16. Ухвала Апеляційного суду Кіровоградської області: від 26.05.2016 № 11-сс/781/165/16. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/57911707>.
17. Ухвала Апеляційного суду Рівненської області: від 22.02.2017 № 11-сс/796/878/2017. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/63411910>.
18. Ухвала Апеляційного суду м. Києва: від 22.02.2017 № 11-сс/796/878/2017. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/65041053>.
19. Ухвала слідчого судді Зарічного районного суду м. Суми від 04.12.2015 № 591/4662/15-к URL: <http://reyestr.court.gov.ua/>; Ухвала слідчого судді Херсонського міського суду Херсонської області від 15.04.2016 № 667/2129/16-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/>; Ухвала слідчого судді Северодонецького міського суду Луганської області від 11.07.2016 № 1-кц/428/4806/2016. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/>.
20. Ухвала слідчого судді Роменського міськрайонного суду Сумської області від 26.10.2016 № 585/3808/16-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/>. Заголовок з екрана; ухвала слідчого судді Центрального районного суду м. Миколаєва від 13.12.2016 № 490/11723/16-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/>. За-

головок з екрана; Ухвала слідчого судді Млинівського районного суду Рівненської області від 10.03.2017 № 566/124/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/>.

21. Ухвала слідчого судді Варвинського районного суду Чернігівської області від 29.08.2017 № 1-кк/731/86/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/68485059>.

22. Ухвала Слідчого судді Московського районного суду м. Харкова від 13.10.2016 № 1-кк/643/1890/16 URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/61988089>.

23. Ухвала Слідчого судді Шевченківського районного суду м. Києва від 25.12.2015 № 1-кк/761/18737/2015. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/61941279>.

24. *Шило О. Г.* Теоретичні основи та практика реалізації конституційного права людини на судовий захист у досудовому провадженні в кримінальному процесі України: монографія. Х.: Право, 2011. 464 с.

Verkhoyad-Gerasimenko O.V., Marochkin O.I. On the issue of protection of the property rights of third parties, concerning the property of which the issue of arrest in criminal proceedings is being resolved

On the issue of protection of the property rights of third parties, concerning the property of which the issue of arrest in criminal proceedings is being resolved. The article analyzes the normative mechanism of protection of the property rights of third parties, concerning the property of which the issue of arrest in criminal proceedings is solved, and the practice of its application. Attention is drawn to the innovations of legislation that require scientific reflection and interpretation. The features of the methods of protecting this right at the stage of pre-trial investigation and after its completion are singled out. In particular, issues related to the cancellation of property seizure, by filing a petition to an investigating judge (during a pre-trial investigation), a court (during the trial) (Article 174 of the CPC) are considered; appeal in an appeal court order of the investigating judge on the arrest of property (Clause 9 Part 1 Article 309, Article 310 of the CPC). It is emphasized on the need to respect the rights and legitimate interests of third parties, regarding the property of which the issue of arrest in criminal proceedings is being resolved. The legal positions of the Constitutional Court of Ukraine, the High Specialized Court of Ukraine for the consideration of civil and criminal cases, international legal documents and decisions of the European Court of Human Rights on specified issues are analyzed. Other aspects of the protection of the property rights of third parties are investigated, regarding the property of which the issue of arrest in criminal proceedings is being resolved, by using the mechanism of appeal of procedural decisions in the course of the closure of criminal proceedings. Based on the analysis of scientific positions, the provisions of the current legislation and judicial practice of its application, ways are offered for solving problems that arise during the implementation of mechanisms for the protection of the property rights of third parties, regarding the property of which the issue of arrest in criminal proceedings is being resolved.

Keywords: *arrest of property; third parties in criminal proceedings; ways of protecting property rights; application for the cancellation of property seizure; appeals against the order of the investigating judge on the arrest of property; closure of criminal proceedings.*

Стаття надійшла до редакції журналу 12.09.2017 р.